

Op zoek naar reeën

Als bioloog in een kinderkamp

In het voorjaar van 1958 werd in Rotterdam door de afdelingen van de K.N.N.V. en N.J.N. onder auspiciën van de Contact-Commissie voor Natuur- en Landschapsbescherming en de Stichting Het Zuid-Hollands Landschap een tentoonstelling georganiseerd, „Rotterdamers, waarheen?“. Belangrijker nog dan het succes, dat deze tentoonstelling mocht boeken, was het feit, dat de verschillende organisaties in de Maasstad op het terrein van natuurstudie, -bescherming en -recreatie elkaar eindelijk vonden in hun moeizame strijd om ruimte voor de recreatiezoekende mens en voor het behoud van natuurwetenschappelijk belangrijke gebieden.

De tijdens deze tentoonstelling ontwikkelde samenwerking werd gecontinueerd in de oprichting van het Contact-orgaan voor Natuurbehoud en Recreatie in en om Rotterdam. Na ampele besprekingen bleek, dat het Contact-orgaan een beter werkterrein zou vinden, als zij een commissie werd van de Raad voor de Lichamelijke Opvoeding, een overkoepelend orgaan van particuliere organisaties op het gebied van sport en recreatie, dat, daartoe door gemeentelijke subsidies in staat gesteld, tevens de algemene sport- en recreatiebelangen van de gemeente Rotterdam behartigt.

In de korte tijd van haar bestaan mocht de Commissie Natuurrecreatie reeds verheugende initiatieven nemen ten einde te trachten deze volkomen verwaarloosde sector van het recreatiefront in het centrum van de belangstelling te plaatsen. Aan de andere kant is het ook zo bijzonder verheugend te bemerken, dat de vele commissies van de Raad en de bij haar aangesloten organisaties alles in het werk stellen om de Commissie Natuurrecreatie de mogelijkheid te bieden haar educatief werk te verrichten.

Eén van de leden van het Dagelijks Bestuur van de Raad kwam op de voortreffelijke gedachte de Commissie Natuurrecreatie te vragen medewerking te verlenen aan de zomerkampen, die een andere commissie van de Raad, nl. de Commissie Vakantievreugd, jaarlijks in Amerongen, Baarn en Ouddorp organiseert. Daardoor werd de Commissie Natuurrecreatie in de gelegenheid gesteld een kleine duizend, anders zo moeilijk te bereiken kinderen te benaderen en te trachten hun een weinig belangstelling en waardering bij te brengen voor de rondom de kampterreinen zo rijk voorkomende natuur. Aan de leiding van de kampen werd namelijk een persoon toegevoegd, die spoedig de weidse titel bioloog — kortweg „bloog“ — mocht dragen. De bloog zou beurtelings met een groep kinderen meegaan om hen iets te vertellen over de planten en dieren, die op de wandeling werden gevonden en gezien.

Werden zij in het begin ontvangen als welwillend toegestane nieuwe eend in de al weer enkele jaren oude en vertrouwde bijt, al spoedig was het ijs gebroken en gingen de blogen elke ochtend en middag (soms ook 's avonds of 's nachts!) met één of enkele groepen mee. Weldra bleek, dat juist in het begin van het kamp de aanwezigheid van de bloog zin had.

Toch was hij het niet, die de eerste activiteit ontplooidde, maar de kinderen, die met een vondst kwamen aandraven en bij afwezigheid van de bloog het gevondene plus bijbehorende vraag „Wat is dat nou?“ aan de leider van de groep hadden aangeboden. Dat door een begrijpelijke onwetendheid omtrent deze zaken de leider het antwoord schuldig moest blijven, zal beslist niet stimulerend gewerkt hebben en zelfs de meest secundaire figuur zal na enige vergeefse pogingen het kijken naar vogels en het zoeken naar plantjes en schelpjes gestaakt hebben.

*gekleefd tegen de zeedijk
hingen om zeeanemonen gade
te slaan*

Nu kon de bloog trachten de vragen te beantwoorden en door dit eerste contact met de kinderen proberen hun belangstelling voor plant en dier te stimuleren, opdat uit deze belangstelling een zekere waardering voor de natuur in haar totaliteit kon groeien. Het was een té vriendelijk compliment van de boswachter te Baarn, toen hij zei, dat hij dit jaar van de kampen minder vernielingen in de bossen had gemerkt dan de voorgaande jaren. Dat de aanwezigheid van de bloog al zo snel tot zulke merkbare resultaten zou leiden, menen we niet te mogen geloven.

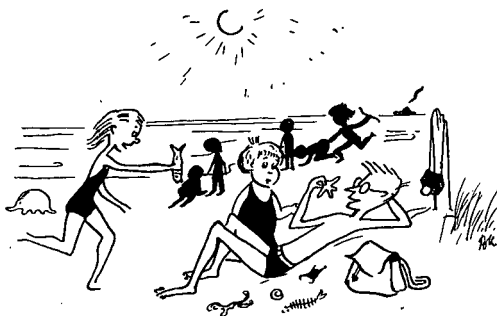
Aan de andere kant staat als een paal boven water, dat met heel weinig moeite de enthousiaste belangstelling van de kinderen in goede banen is te leiden. Want, al is de kennis van planten en dieren ontstellend gering, de interesse ervoor behoeft eigenlijk niet gewekt te worden. Het was hartverwarmend te zien, hoe een groepje echte Rotterdamse rakkers zeker drie kwartier stil aan de bosrand zaten te wachten op de komst van enkele reeën of hoe zij gekleefd tegen de zeedijk hingen om in de poeltjes tussen de basaltblokken zeepokken en zeeanemonen gade te slaan.

Overigens zijn de ervaringen in Amerongen en Baarn enerzijds en Ouddorp anderzijds niet gelijk. Een „landkamp” is namelijk zo geheel anders dan een „zeekamp”. Daarnaast speelden de wisselende weerfactoren ook een belangrijke rol. Vooral de landkampen troffen het dit jaar slecht. De plantenwereld stond er door de langdurige droogte zo belabberd bij, dat het vinden van een bloeiende plant al een belevenis op zichzelf was. Toog de bloog van Ouddorp I dag in, dag uit door de hitte gedreven met het gehele kamp naar het strand om zich daar alle vondsten te laten aanbrengen — ’t is fabelachtig te bemerken, wat kinderen allemaal kunnen vinden! — de bloog van Ouddorp II hield op verzoek, om wat afwisseling in het regenprogramma te brengen, ’s avonds bij de tentoonstellingstafel voor de liefhebbers een babbeltje over de belangrijke Nederlandse duinen.

’t Was heel plezierig te bemerken, dat de leiding het fenomeen bloog in het algehele kampwerk gingen inschakelen met betrekking tot speurtochten, rally’s, e.d. Nog plezieriger was het voor de bloog, dat hij verschillende malen het door hem naar aanleiding van een vondst voorgedragen verhaal door de leiders aan hun groep hoorde doorvertellen.

De tentoonstellingstafel in het kamp was een grote aanwinst. Daar werden alle vondsten gedeponeerd en voorzien van een naam plus bijbehorend verhaaltje. De tentoonstellings-tafel mocht zich van het begin tot het eind van het kamp in een grote belangstelling verheugen. Waar hij in de kampen ontbrak, werd hij door een muurkrant vervangen, die regelmatig iets „publiceerde” over de laatste waarnemingen.

*De bloog van Ouddorp I
had een herenleven*

De blogen hebben zich er niet op toegelegd de kinderen vele namen in te pompen, maar er werd getracht hen een zekere omgangsvorm met plant en dier te laten zien en te laten overnemen. Bereikte in het begin van het kamp de bloog een vlinder in de vorm van een preuig prakje, aan het eind van het kamp kon elke vlinder na bekeken te zijn zijn tocht onbeschadigd vervolgen.

Vaak begaan kinderen in hun angst onnodige „wreedheden” tegenover dieren. De vrees, dat een krab hen iets zal doen, is vaak de oorzaak, dat met deze dieren onbarmhartig werd gesmeten. Door de kinderen te laten zien, hoe een krab beetgepakt kan worden zonder hem of zichzelf te beschadigen, werd het opnemen en bekijken van deze „enge” beesten de gewoonste zaak van de wereld.

Zonder het gebruik van sentimentele argumenten of niet ter zake doende krachttermen werd geleidelijk aan een zekere waardering voor andere levende wezens dan de mens opgewekt. Behalve bij enkelen, waar de belangstelling slechts beperkt bleef tot het andere geslacht van *Homo sapiens*, was deze waardering aan het eind van het kamp bij velen toch al heel flauw merkbaar. Zonder van de kampen natuurstudiekampen te maken leidde het enthousiasme van de kinderen hen vanzelf naar datgene, wat hun enthousiasme zo volkomen verdient: de natuur in al haar soms grillige, maar toch altijd weer ongelooflijke mooie verschijningen!

Hoewel de vreugde over het slagen van dit experiment en het beschrijven een positieve bijdrage tot de verspreiding van de natuurbeschermingsgedachte een verantwoording moge zijn voor het ter beschikking vragen van enkele pagina's van dit tijdschrift, is de eigenlijke reden hiervoor een andere. Voor de hierboven beschreven kampen hebben wij in het volgende zomerseizoen weer een beroep kunnen doen op een aantal Rotterdamse N.J.N.-ers en oude sokken.

Men was echter zo enthousiast over het verschijnsel bloog, dat ons het verzoek bereikte voor een aantal monsterkampen van organisaties, die nauw bij het werk van de Raad voor de Lichamelijke Opvoeding betrokken zijn, ook enige „biologen” te charteren. Ons arsenaal is helaas uitgeput en wij richten nu tot de lezers van dit artikel het verzoek of zij bereid zijn in de a.s. zomervakantie — tegen een bepaalde vergoeding — een aantal natuurnihilistjes iets te vertellen over de planten en dieren rondom het kamp-terrein. Het liefst zouden wij voor dit werk kweekschool-N.J.N.-ers en jonge onderwijzers aantrekken, doch een ieder ander, die dit werk kan en wil doen, nodigen wij eveneens uit zich met ondergetekende in verbinding te stellen. Men hoort zo spoedig mogelijk nadere bijzonderheden.

Hoogenwaardstraat 86a, Overschie - Rotterdam.

JAAP MENNEMA

Het vinden van een bloeiende plant was al een belevenis op zichzelf!

(De tekeningen bij dit artikel zijn van Bert Kwist)